УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ ТА ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ

ВИЩА ШКОЛА ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА АДМІНІСТРАЦІЇ

UKRAIŃSKI UNIWERSYTET PAŃSTWOWY IM. MICHAŁA DRAHOMANOWA W KIJOWIE

INSTYTUT EDUKACYJNO-NAUKOWY FILOZOFII I POLITYKI EDUKACYJNEJ

WYŻSZA SZKOŁA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I ADMINISTRACJI W LUBLINIE

VIII МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

«ОСОБИСТІСТЬ. СУСПІЛЬСТВО. ПОЛІТИКА»

VIII MIĘDZYNARODOWĄ KONFERENCJĘ NAUKOWĄ

„OSOBOWOŚĆ. SPOŁECZEŃSTWO. POLITYKA”

УДК 316.42:321(08)
ISBN 978-83-933083-6-1

VIII Міжнародна наукова конференція «Особистість. Суспільство. Політика». Збірник матеріалів / Укладачі С. О. Терепищий, Я. Кіт. – Київ ; Люблін : Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Administracji (гол. видавець); Український державний університет імені М. Драгоманова (співвидавець), 2025. – 41 с.

Наукові редактори: проф., д.філос.н. Сергій Терепищий, д-р Ярослав Кіт

Верстка: В. Мохонько

Збірник наукових праць «Особистість. Суспільство. Політика» містить матеріали VIII Міжнародної конференції, що відбулася 23 травня 2025 р. у Києві та Любліні. До видання увійшли статті українських і польських дослідників, присвячені актуальним проблемам міжнарожних відносин, історії, педагогіки, філософії освіти, суспільних трансформацій та демократичної стійкості.

Конференція проводилась в межах проекту «Демократичні цінності в освітній практиці: виклики внутрішніх та зовнішніх міграцій після 24 лютого 2022 року» (0124U001490).

Підписано до друку 10.07.2025. Формат 60×84/16. Ум.-друк. арк. 7,5.
Наклад 200 прим. Зам. № 1234.

© УДУ ім. М. Драгоманова, 2025
© WSPA w Lublinie, 2025

UKD 316.42:321(08)
ISBN 978-83-933083-6-1

VIII Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Osobowość. Społeczeństwo. Polityka”. Materiały konferencyjne / Red. nauk. Serhii Terepyshchyi, Jarosław Kit. – Kijów ; Lublin : Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Administracji (wydawca) ; Ukraiński Uniwersytet Państwowy im. Mychajła Drahomanowa (współwydawca), 2025. – 41 s.

Redakcja naukowa: Prof. dr hab. Serhii Terepyshchyi, dr Jarosław Kit

Skład: V. Mokhonko.

Zbiór prac naukowych „Osobowość. Społeczeństwo. Polityka” zawiera materiały VIII Międzynarodowej Konferencji Naukowej, która odbyła się 23 maja 2025 r. w Kijowie i Lublinie. Publikacja obejmuje artykuły badaczy z Ukrainy, Polski i Kazachstanu poświęcone aktualnym zagadnieniom stosunków międzynarodowych, historii, pedagogiki, filozofii edukacji, przemian społecznych oraz odporności demokratycznej.

Konferencja odbyła się w ramach projektu „Wartości demokratyczne w praktyce edukacyjnej: wyzwania migracji wewnętrznych i zewnętrznych po 24 lutego 2022 r.” (0124U001490).

Oddano do druku 10.07.2025. Ark. wyd. 7,5. Nakład 200 egz. Zam. nr 1234.

© WSPA w Lublinie, 2025
© UDU im. M. Drahomanowa, 2025

МНОЖИННІ МОДЕРНОСТІ ТА ДЕМОДЕРНІЗАЦІЙНА СПІРАЛЬ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Сьомик В'ячеслав,
кандидат економічних наук, докторант
кафедри соціальної філософії, філософії освіти
та освітньої політики
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова
ORCID: 0009-0000-3984-1438

Сучасна хвиля соціальних трансформацій в Україні демонструє, що відкат від лінійної модернізації може бути таким же системним, як і сам поступ, це підтверджує запропонована автором концепція «демодернізаційної спіралі», у якій інституційні, демографічні, інфраструктурні та культурні регреси взаємно підсилюють один одного [1]. Спираючись на комплекс порівняльно-історичного аналізу, критичної герменевтики та кейс-стаді 2014–2025 рр., дослідження фіксує, що війна, хвилі деглобалізації та маятникові реформи породжують циклічні кризи довіри, які підживлюють «економіку виживання» й легітимізують скорочення громадянських прав. При цьому культурний вимір демонструє амбівалентність: емансипативні орієнтації співіснують із традиціоналістським реваншем, створюючи ґрунт для раптових стрибків регресу.

Теоретичну базу аналізу становлять ідеї множинних модерностей Ш. Айзенштадта, які відкидають універсалізм західної траєкторії та підкреслюють культурну варіативність шляхів розвитку [2], а також концепція послідовних модерностей П. Ваґнера, що вводить у модерний процес «вбудований» потенціал зворотного руху [3]. Саме їхнє поєднання дозволяє побачити демодернізацію не як поодиноку аномалію, а як структурний сценарій, притаманний поліцентричному світові пізнього модерну. У цій рамці пострадянський простір розглядається як лабораторія конкурентних модерних проектів, де конфлікт між неоліберальними й неотрадиціоналістськими стратегіями постійно відновлює напругу між прогресом і регресом.

Емпіричний зріз українського досвіду засвідчує, що найвиразнішими є демографічний і інфраструктурний кластери демодернізації, які підсилюються зовнішніми шоками війни та внутрішніми політичними маятниками,—це збігається з висновками О. Еткінда й М. Мінакова щодо «повзучої» природи пострадянського регресу [4]. Цільове руйнування критичних мереж у прифронтових регіонах, депопуляція та трудова міграція формують «замкнене коло» ресурсного виснаження, тоді як маятникова динаміка антикорупційних реформ підриває інституційну довіру й консервує тіньові правила гри. Водночас локальні практики «DIY-модерності»—ко-дизайнерські проєкти громад і держави—демонструють потенціал ремодернізації, якщо їх підтримати механізмами відкритого врядування й культурно чутливого технодизайну.

Запропонована автором типологія дає можливість моніторити критичні точки, у яких політика може або розірвати, або закріпити демодернізаційну спіраль. У сфері стратегічного планування це означає пріоритизацію інфраструктурної стійкості, інклюзивних освітніх реформ і демографічної політики, орієнтованої на повернення людського капіталу, а у філософсько-методологічному вимірі – відмову від телеологічного тріумфалізму на користь поліцентричної моделі прогресу, що визнає можливість регресу як шансу для критичного перезавантаження. Така зміна оптики перетворює демодернізацію з «лякала» на аналітичний інструмент раннього попередження та переорієнтації суспільного розвитку.

Література

1. Сьомик В. А. Множинні модерності й феномен демодернізації: концептуальні підвалини та український контекст. *Перспективи*. 2025.

2. Eisenstadt S. N. Multiple Modernities in the Framework of a Comparative Evolutionary Perspective. In *Understanding Change* (Ed. W. Wimmer, R. Köhler). London: Palgrave Macmillan, 2006.

3. Wagner P. Successive Modernities and the Idea of Progress: A First Attempt. *Distinktion: Scandinavian Journal of Social Theory*. 2010. 11(2).

4. Etkind O., Minakov M. Post-Soviet Transition and De-modernization. *Ideology and Politics Journal*. 2018.